

STANDARDY WYMAGAŃ BĘDĄCE PODSTAWĄ PRZEPROWADZANIA EGZAMINU MATURALNEGO

I. PRZEDMIOTY OBOWIĄZKOWE JĘZYK POLSKI

Standardy wymagań dla części wewnętrznej egzaminu maturalnego

Egzamin maturalny sprawdza wiadomości i umiejętności pozwalające zdającemu:

1) wykazać się znajomością:

- a) wybranych do realizacji tematu tekstów kultury,
- b) systemu języka i jego podsystemów oraz swoistych cech kodów różnych dziedzin sztuki,
- c) zasad komunikacji językowej,
- d) zasad estetyki, etyki i etykiety językowej,
- e) w zależności od wybranego tematu - pojęć z poetyki, teorii literatury, językoznawstwa i różnych dziedzin sztuki,
- f) kontekstów właściwych do interpretacji wybranych przez siebie tekstów kultury,
- g) zależności między różnymi warstwami dzieła,

2) stosować posiadaną wiedzę, aby:

- a) rozumieć wybrane teksty kultury,
- b) rozumieć teksty nieliterackie na poziomie języka, struktury, treści (np. teksty krytyczne, literaturę fachową),
- c) rozumieć funkcję kodu w różnych tekstach kultury,
- d) porównywać teksty kultury, dokonywać przekładu intersemiotycznego,
- e) rozpoznawać różnorodność form i funkcji komunikatów oraz dostrzegać ich aspekty etyczne, pragmatyczne i estetyczne,
- f) rozpoznawać wartości w sztuce i w życiu,
- g) rozpoznawać wielowarstwowość i heterogeniczność dziedzictwa kulturowego,
- h) korygować własne błędy (językowe, merytoryczne, wszelkie przejęzyczenia),
- i) rozumieć teksty ze słuchu (np. pytania, wypowiedzi, polecenia, odbierać i interpretować intonację głosu, gesty - odczytywać intencje nadawcy),

3) w odbiorze tekstów kultury wykazać się umiejętnością:

a) wykorzystywania analizy do interpretacji dzieł:

- stosowania różnorodnych kontekstów,

- stosowania fachowej terminologii,
  - wyboru metodologii,
- b) w interpretowaniu tekstów integrowania wiedzy z różnych obszarów polonistyki szkolnej,
- c) odróżniania własnych opinii i przeżyć od opinii autorytetów i przeżyć ponadindywidualnych,
- 4) wykazać się zastosowaniem wiadomości i umiejętności w planowaniu pracy i tworzeniu tekstów własnych, czyli:
- a) organizować warsztat pracy (gromadzić materiał, sporządzać bibliografię, notatki i przypisy, przygotowywać materiał ilustracyjny, korzystać z literatury fachowej, korzystać z różnych rodzajów i technik gromadzenia i przekazywania informacji: dokumentów, leksykonów, encyklopedii, baz danych, nagrań różnego typu, internetu, sporządzać bazy danych, korzystać z zapisu komputerowego i sporządzać taki zapis, sporządzać nagrania audio i wideo),
- b) posługiwać się sprawnie poprawną polszczyzną, przestrzegając zasad ortografii i ortofonii,
- c) redagować wypowiedź w sposób zamierzony, przestrzegając treściowych i formalnych zasad organizacji tekstu,
- d) streszczać, parafrazować, cytować (powoływać się na cudze opinie), komentować,
- e) formułować hipotezy, planować ich rozwiązywanie, dobierać argumenty i je hierarchizować, selekcjonować materiał i porządkować go, porównywać, syntetyzować (scalać zebrane informacje w problemowe całości), wnioskować,
- f) formułować sądy na temat rozpoznawanych wartości i uzasadniać je,
- g) prezentować własne przeżycia wynikające z kontaktów ze sztuką,
- h) stosować środki retoryczne,
- i) uczestniczyć w różnych sytuacjach komunikacyjnych, np. wygłaszanie mowy, referatu, autoprezentacja, wystąpienie publiczne, uczestniczenie w dialogu, dyskusji, obrona własnego stanowiska.

Standardy wymagań dla części zewnętrznej egzaminu maturalnego

Egzamin maturalny sprawdza wiadomości i umiejętności pozwalające zdającemu:

1) wykazać się znajomością:

Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony
-------------------	--------------------

1	2
a) tekstów kultury poznanych w szkole, które są ważne dla poczucia przynależności do wspólnoty ludzkiej i poczucia tożsamości narodowej, np. klasyka polska i światowa	a) jak na poziomie podstawowym, a ponadto tekstów poznanych w procesie samokształcenia, związków poznanych tekstów z życiem narodu i wspólnoty ludzkiej
b) języka jako narzędzia komunikacji, podstawowych funkcji znaku językowego (komunikacyjna, ekspresywna, impresywna, poetycka) i cech kodów komunikacyjnych innych dziedzin sztuki, np. teatru, filmu, malarstwa, etycznych i estetycznych aspektów języka	b) jak na poziomie podstawowym, a ponadto swoistych cech kodów komunikacyjnych innych dziedzin sztuki, np. teatru, filmu, malarstwa, muzyki oraz środków służących etyce i estetyce języka
c) podstawowych pojęć z poetyki, teorii literatury i historii literatury, np. konwencja literacka, prąd artystyczny, rodzaj i gatunek literacki, dzieło literackie i jego wyróżniki, tematy, wątki, style	c) jak na poziomie podstawowym, a ponadto pojęć takich jak: proces, tradycja, pojęć z innych dziedzin sztuki
d) ogólnych pojęć i zjawisk kulturowych dawnych i współczesnych ważnych dla zrozumienia dzieł	d) jak na poziomie podstawowym, a ponadto zjawisk kulturowych ważnych dla zrozumienia epok dawnych i współczesności

2) stosować posiadaną wiedzę, aby:

Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony
1	2
a) zrozumieć teksty kultury (literackie i nieliterackie) poznane w toku nauki szkolnej	a) jak na poziomie podstawowym, a ponadto zrozumieć teksty kultury (literackie i nieliterackie) poznane w toku samokształcenia, porównywać teksty
b) zrozumieć teksty użytkowe, np. pisma	b) jak na poziomie podstawowym,

urzędowe, teksty publicystyczne, popularnonaukowe, eseje	a ponadto zrozumieć teksty naukowe i filozoficzne
c) rozumieć funkcję środków językowych w tekście	c) jak na poziomie podstawowym, a ponadto rozpoznawać charakterystyczne cechy języka i stylu utworów i gatunków literackich
d) rozpoznawać różnorodność form i funkcji komunikatów, dostrzegać etyczne, pragmatyczne i estetyczne aspekty komunikatów oraz rozpoznawać retoryczne środki perswazji i środki manipulacji językowej, rozpoznawać aluzję, parafrazę, parodię, trawestację	d) jak na poziomie podstawowym, a ponadto rozumieć zasady retorycznej organizacji tekstu
e) rozpoznawać kategorie estetyczne, np. komizm, tragizm, ironię, patos	e) jak na poziomie podstawowym, a ponadto groteskę
f) rozumieć podstawowe wyróżniki kodu innych dziedzin sztuki w zakresie niezbędnym do odbioru dzieł np. plastycznych, teatralnych, filmowych	f) jak na poziomie podstawowym, a ponadto rozumieć swoistość kodu innych dziedzin sztuki w zakresie niezbędnym do krytycznego odbioru dzieł, rozpoznawać znaki tradycji w kulturze
g) rozpoznawać i odróżniać treści dosłowne i ukryte dzieła, odróżniać fakty od opinii	g) jak na poziomie podstawowym, a ponadto rozumieć związek między różnymi warstwami dzieła
h) rozpoznawać w sztuce i w życiu wartości uniwersalne i narodowe, formułować opinie na temat rozpoznanych wartości	h) jak na poziomie podstawowym, a ponadto hierarchizować wartości i uzasadniać opinie na temat rozpoznanych wartości
i) rozpoznawać wielowarstwowość dziedzictwa kulturowego i dostrzegać jego	i) jak na poziomie podstawowym, a ponadto rozumieć relacje między

obecność np. w tradycji kultury i kulturze współczesnej	dziedzictwem i tradycją literacką
j) rozumieć związki istniejące między kulturą a poczuciem własnej tożsamości	j) jak na poziomie podstawowym

3) w odbiorze tekstów kultury wykazać się umiejętnością:

Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony
1	2
a) stosowania analizy w interpretowaniu dzieła	a) jak na poziomie podstawowym, a ponadto celowego wyboru metodologii
b) wykorzystywania do interpretacji dzieła właściwego kontekstu	b) jak na poziomie podstawowym, a ponadto wykorzystywania różnorodnych kontekstów do interpretacji dzieł, np. filozoficznego, konwencji gatunku literackiego, prądu artystycznego, historyczno-literackiego, dostrzegania związków dzieła ze sztuką, kulturą i filozofią epoki
c) stosowania przy odczytywaniu tekstów i opisie zjawisk kulturowych podstawowych pojęć z poetyki, teorii literatury, historii literatury i językoznawstwa	c) jak na poziomie podstawowym, a ponadto posługiwania się terminologią podstawową dla innych dziedzin nauki o kulturze

4) wykazać się zastosowaniem wiadomości i umiejętności w tworzeniu tekstów własnych, czyli:

Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony
1	2
a) posługiwać się podstawowymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej	a) jak na poziomie podstawowym, a ponadto posługiwać się różnorodnymi odmianami polszczyzny, uwzględniając

	wszystkie funkcje języka oraz etyczne i estetyczne aspekty komunikatu
b) formułować wypowiedzi zgodnie z zasadami poprawności i kultury języka	b) jak na poziomie podstawowym
c) redagować teksty, przestrzegając podstawowych zasad ich organizacji	c) jak na poziomie podstawowym
d) rozwiązując postawione problemy, formułować hipotezy i gromadzić argumenty	d) jak na poziomie podstawowym, a ponadto formułować problemy badawcze i planować ich rozwiązywanie, selekcjonować materiał, hierarchizować argumenty
e) tworząc wypowiedź mówioną i pisaną, analizować, argumentować, porównywać i formułować wnioski	e) jak na poziomie podstawowym, a ponadto scalać zebrane informacje w problemowe całości
f) formułować opinie i sądy, dokonując dla ich uzasadnienia opisu, krytycznej oceny faktów, odróżniać własne opinie od opinii autorytetów	f) jak na poziomie podstawowym, a ponadto porównywać własne opinie z sądami i opiniami innych osób, odróżniać własne przeżycia od przeżyć ponadindywidualnych, np. pokoleniowych
g) wypowiadać się w formach gatunkowych: rozprawki, szkicu interpretującego utwór literacki lub jego fragment, opisu dzieła sztuki	g) jak na poziomie podstawowym, a ponadto eseju, szkicu interpretacyjnego porównawczego i krytycznego

JĘZYK POLSKI

(dla osób niesłyszących)

Standardy wymagań dla części wewnętrznej egzaminu maturalnego

Egzamin maturalny sprawdza wiadomości i umiejętności pozwalające zdającemu:

1) wykazać się znajomością:

a) wybranych do realizacji tematu tekstów kultury,